

Література:

1. Платонов В. Н., Гуськов С. И. Олимпийский спорт. Кн. 1. – К.: Олимпийская литература, 1994. – С. 418-426.
2. Кудіненко В.М., Олійник М. О., Епштейн Л. Ю. Спорт і політика: минуле та сучасні проблеми взаємодії // Слобожанський науково-спортивний вісник. – Вип. 1 – Харків: ХадДФК, 1998. – С. 179-182.
3. Н. Олейник, В. Ашанин, О. Камаев, В. Кудіненко, Л. Таран, Л. Эпштейн. Спорт и политика: социологический анализ взаимодействия в странах СНГ // Теория и практика физической культуры. – 2001. – № 7. – С.13-1

TOPICAL QUESTIONS OF INTERACTION OF SPORTS AND POLITICS: FROM THE BIBLIOGRAPHIC QUEST TO THE DEVELOPMENT OF THE ELECTORAL TECHNOLOGIES.

Alexey LEVCHENKO, Sergey PRIZ, Vladimir ASHANIN, Vladimir KUDINENKO

Kharkov State Academy of Physical Culture

Robert G. RODRIGUEZ

Kansas University, USA.

Expanding interconnections of politics and sports is the subject of many monographs and articles in the West. The authors find it actual to conduct such researches in the countries of the former USSR using informants opinion poll and other up-to-date methods of sociology.

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СПОРТУ ВИЩИХ ДОСЯГНЕНЬ В УКРАЇНІ

Діна ГАДАЙЧУК

Національний університет фізичного виховання і спорту України

Актуальна ситуація. Останніми роками посилилась тенденція відставання українського спорту, зокрема високих досягнень в Україні не лише від високорозвинених країн, таких як США, Канада, Німеччина і т.і., але й від таких країн колишнього СРСР, як Білорусь і Росія. Це не свідчить не тільки кількості медалей на Олімпійських іграх але й та кількість уваги, яку приділяється урядами цих країн цьому важливому для держави питанню. Зокрема з минулого року, державне фінансування спорту в Росії повільно, але постійно зростає. За один рік фінансування з боку держави збільшилося приблизно на 10%. Якщо в 2001 році це було 28,7 мільйонів доларів (845 мільйонів російських рублів), то в 2002 – 39 мільйонів доларів (1 мільярд 240 мільйонів карбованців). Це свідчить про суттєво іншу ситуацію.

Сьогодні не існує чітких критеріїв, згідно яких визначаються обсяги фінансування тих чи інших видів спорту. При цьому сама держава не має чіткого усвідомлення того, чого вона хоче від спорту і як збирається його розвивати. Наприклад, скільки потрібно медалей на наступних Олімпійських іграх для реального підвищення престижу України? Скільки потрібно чемпіонів світу та у яких саме видах спорту?

Метою дослідження є аналіз використання бюджетних коштів у системі управління розвитком спорту вищих досягнень в Україні.

Літературний аналіз. Проблеми визначення критеріїв раціонального фінансування видів спорту досліджує російський науковець Кузін В.В., який розробляє концепцію раціонального фінансування російського спорту. Досліджень відповідного рівня в сфері спорту вищих досягнень в Україні не проводилось.

Результати досліджень та їхнє обговорення.

Протягом багатьох років Держкомспорт України щорічно підводить підсумки виступів національних збірних команд у міжнародних та всеукраїнських змаганнях, підсумки фізкультурно-спортивної роботи областей, добровільно-спортивних товариств, відомств і т.і. Але все це ретельно замасковано вуаллю незрозумілих цифр і громіздкою системою підрахунку очок абсолютно незрозумілою людині, недосвідченій в цій справі. Крім того, не здійснюється порівняльний аналіз результатів виступів в окремих видах спорту. На наш погляд, саме ці показники дали б реальну можливість визначити види спорту, пріоритетне фінансування яких принесе успіхи на майбутніх Олімпійських іграх, чемпіонатах світу і Європи у вигляді медалей.

З метою раціонального використання державних коштів, а також подальшого розвитку видів спорту Держкомспорт України на кожний олімпійський цикл затверджує наказ “Про пріоритетність і категорійність видів спорту” (із правом зміни категорійності видів спорту протягом визначеного періоду), відповідно до якого, даний показник визначається, виходячи з оцінки рівня розвитку інфраструктури виду спорту, наявності тренерських кадрів, спортивних споруд, відповідного контингенту спортсменів, а також пропозицій регіонів і спортивних відділів Комітету [2,3].

Перша пріоритетна категорія встановлюється при розвиненій інфраструктурі олімпійських видів спорту, наявності кваліфікованих тренерських кадрів, спеціалізованих спортивних споруд, і, що найголовніше, здатності посісти спортсменами 1 – 3 місця на чемпіонатах Європи, світу й Олімпійських іграх.

Друга категорія встановлюється при наявності більшості з цих вимог, а також можливості завоювати 4 – 6 місця на чемпіонатах Європи, світу й Олімпійських іграх.

Усі види спорту, що не потрапили до I і II категорій автоматично відносять до III категорії.

Відповідно до наказів Держкомспорту України № 1857 від 14.09.1998 і № 40 від 15.01.2001р. “Про пріоритетність та категорійність видів спорту 1999 – 2004 рр.” та “Про пріоритетність та категорійність літніх видів спорту 2001 – 2004рр.”, а також з огляду на результати виступу спортсменів України в XXVII Олімпійських іграх і міжнародних змаганнях, види спорту були розділені в такий спосіб:

I категорія: баскетбол, біатлон, бокс, боротьба вільна, боротьба греко-римська, важка атлетика, велоспорт-трек, велоспорт-шосе, веслування академічне, веслування на байдарках і каное, вітрильний спорт, гандбол, гімнастика спортивна, гімнастика художня, дзюдо, легка атлетика, плавання, стрільба з лука, стрільба кульова, стрільба

стендова, стрибки у воду, стрибки на батуті, фехтування, футбол, фрістайл, фігурне катання, лижний спорт-перегони.

II категорія: бадмінтон, волейбол, водне поло, гірськолижний спорт, кінний спорт, плавання синхронне, сучасне п'ятиборство, теніс, теніс настільний, триатлон, хокей на траві, лижний спорт – стрибки з трампліну, санний спорт, хокей.

III категорія: бейсбол, софтбол, бобслей, веслувальний слалом, сноуборд, тхеквондо ВТФ, ковзанярський спорт, лижний спорт-двоборство, шорт-трек.

Насамперед виникає питання, яким чином здійснюється розподіл фінансових коштів між 23 пріоритетними видами спорту I категорії. Невже всі ці види спорту заслужують однакових обсягів фінансових ресурсів?

На підставі проведеного аналізу результатів виступу збірних команд України з олімпійських видів спорту на Олімпійських іграх, чемпіонатах і першостях (юніори) Європи і світу, види спорту за результативністю виступів в олімпійському циклі 1997-2000 р.р. можна розташувати таким чином.

Десятку найсильніших видів спорту склали: плавання, легка атлетика, бокс, вільна боротьба, вітрильний спорт, важка атлетика, спортивна гімнастика, біатлон, велоспорт-трек, веслування академічне. Але представники лише чотирьох з цих видів (плавання, важка атлетика, вільної боротьби і вітрильного спорту) потрапляли в десятку найсильніших щорічно протягом олімпійського циклу, тобто показували відносно стабільні результати. Водночас необхідно зазначити, що у таких видах спорту, як баскетбол і футбол протягом всього олімпійського циклу 1997-2000р. Україна не отримала жодної медалі на чемпіонатах Європи, світу та Олімпійських ігор, хоча вони були віднесені до пріоритетних видів спорту I категорії.

До другої десятки увійшли: греко-римська боротьба, стрибки у воду, фехтування, велоспорт-шосе, дзюдо, стрибки на батуті, стрільба з лука, стрільба стендова, веслування на байдарках і каное.

Третьою групу склали види спорту, що не увійшли до перших двох, але які протягом олімпійського циклу приносили медалі на чемпіонатах і першостях (юніори) Європи і світу. Вони склали місце відповідно з 21 по 33: художня гімнастика, фігурне катання, фрістайл, триатлон, лижний спорт-перегони, сучасне пятиборство, тхеквондо ВТФ, настільний теніс, гандбол, теніс, синхронне плавання, футбол і хокей на траві.

До четвертої групи увійшли ті олімпійські види спорту, представники яких протягом цього часу не завоювали ні однієї медалі на офіційних змаганнях: бадмінтон, баскетбол, бейсбол, веслувальний слалом, водне поло, волейбол, кінний спорт, бобслей, гірськолижний спорт, ковзанярський спорт, лижний спорт-двоборство, стрибки з трампліну, санний спорт, сноуборд, хокей, шорт-трек.

Яким чином здійснюється розподіл виділених фінансових коштів між окремими видами спорту? Чи існують об'єктивні критерії, якими керуються органи управління спортом при розподілі фінансів у сфері спорту вищих досягнень?

На підставі аналізу розподілу центральним органом державного управління в сфері фізкультури фінансових коштів, передбачених на фізкультурно-спортивну роботу, між видами спорту за минулий олімпійський цикл наступні дані.

Найвищий рівень фінансового забезпечення протягом минулого олімпійського циклу мали такі види спорту: легка атлетика – 2,159 млн. дол. США і біатлон – 1,5 млн. дол. США. Інші місця за результативністю виступів збірних команд відповідно 2 і 8.

Потім йдуть високо фінансово-забезпечені види спорту: спортивна гімнастика – 1,08 млн. (7 місце), плавання – 1,06 млн. (1 місце), веслування академічне – 1,05 млн. (10 місце), вітрильний спорт – 1,0 млн. (5 місце) і фігурне катання – 999,9 тис. дол. США (22 місце).

Фінансово забезпечені на середньому рівні види спорту: лижний спорт-перегони – 751 тис. (результативність – 25 місце), вільна боротьба – 720 тис. (4 місце), важка атлетика – 717 тис. (6 місце), бокс – 715 тис. дол. (3 місце), веслування на байдарках і каное – 695 тис. (20 місце), велоспорт-шосе – 673 тис. (14 місце), волейбол – 667 тис. (0), стрільба кульова – 651 тис. (18 місце), баскетбол – 639 тис. (0), боротьба греко-римська – 608 тис. (11 місце), велоспорт – трек – 601 тис. (9 місце), фехтування – 589 тис. (13 місце), санний спорт – 581 тис. (0), гандбол – 548 тис. (26 місце), стрибки на батуті – 547 тис. (16 місце), фрістайл – 510 тис. дол. США (23 місце). Слід зазначити, що до цієї групи потрапили й ті види, представники яких не завоювали жодної медалі на офіційних змаганнях протягом олімпійського циклу.

І, нарешті, фінансово забезпечені малою мірою види спорту до складу яких, крім слабозвинених видів спорту, віднесено й такі види, як стрибки у воду – 428,8 тис. (результативність – 12 місце), дзюдо – 469,4 тис. (14 місце), стрільба з лука – 450,1 тис. (17 місце) і художня гімнастика – 491,3 тис. дол. США (21 місце).

Висновки. Щоб не говорили, але в спорті головною завжди залишається перемога, а не участь. Саме перемоги сприяють зростанню престижу нашої країни на міжнародних спортивних аренах. Звідси випливає питання: а якою при цьому має бути мета держави, що надає кошти на розвиток спорту? Відповідь очевидна – здобути якнайбільше престижу на виділений обсяг бюджетних коштів.

Витрачання коштів на спорт, дуже складно піддається контролю. Але ще складніше визначити ефективність їх використання. Оскільки фінансування не пов'язане безпосередньо зі спортивними досягненнями, то дуже важко назвати критерії, згідно з якими сьогодні фінансуються ті чи інші види спорту в Україні.

Тому сьогодні, перед спортивною наукою стоїть завдання опрацювати сучасні методи оцінки рівня раціональності витрат бюджетних коштів, впровадити індикатори результативності витрат на розвиток спорту вищих досягнень.

Література:

1. Кузін В.В. Спорт і фінанси. Медаль нині коштує дуже дорого.// Парламентська газета. – 2002 – №3.
2. Наказ Державного комітету України з фізичної культури і спорту №1857 від 14.09.1998 “Про пріоритетність та категорійність видів спорту на 1999 – 2004 роки”.
3. Наказ Державного комітету молодіжної політики, спорту і туризму України №40 від 15.01.2001 “Про пріоритетність та категорійність літніх видів спорту 2001 – 2004 рр.”
4. Основні показники розвитку літніх олімпійських видів спорту в Україні в 2000 році та за Олімпійський цикл 1997 – 2000 р.р.// Інформаційний довідник. – 2001.
5. Основні показники розвитку зимових олімпійських видів спорту в Україні 1998 – травень 2001 р.// Інформаційний довідник. – 2001.

ESTIMATION OF EFFICIENCY OF USE OF BUDGET FINANCIAL RESOURCES IN A SYSTEM OF MANAGEMENT OF DEVELOPMENT OF TOP-LEVEL SPORT IN UKRAINE

Dina GADAYCHUK

National University of Physical Education and Sport of Ukraine

It's very difficult to calculate the money, which are spent for sports, but it is even more difficult to check up efficiency of their use. Therefore today a sports science must possess of modern methods of an estimation of rationality of the budget charges and introduce indicators of expense's efficiency of the budget funds. A modern principle of financing of top-level sports consists in it.

MENTALNOŚĆ MŁODZIEŻY AKADEMICKIEJ A WYZWANIA JEDNOCZĄCEJ SIĘ EUROPY

WITOLD JAN BURZYŃSKI

SWF Warszawa Zamiejscowy Wydział Wychowania Fizycznego W Białej Podlaskiej

W powszechnym przekonaniu Polaków dominuje pogląd, że integracja Polski z Unią Europejską dokonuje się wyłącznie w obszarze instytucjonalnym, prawnym i ekonomicznym. Ten stan rzeczy bagatelizuje bardzo ważną, a być może najważniejszą sferę, a mianowicie konieczność budowania i zbliżenia polskiego społeczeństwa do nowoczesnych społeczeństw Krajów Zachodniej Demokracji w obszarze celów i wartości. Chodzi tu także o przeobrażenie polskiego sposobu myślenia i działania – z kolektywistycznego na indywidualistyczny, który będzie wskazywał na bardzo duży potencjał jednostki, gotowej swoim własnym wysiłkiem włączyć się aktywnie w procesy budowania wspólnej Europy na podstawach, jakie zostały tam wypracowane przez wiele lat i w oparciu o dorobek, kulturę i doświadczenia, a które może wnieść Polska do jednoczącej się Europy.

Integracja Polaków związana z ich członkostwem w Unii Europejskiej każe w sposób rzeczowy i krytyczny spojrzeć na stan mentalności Polaków, a szczególnie tej jego części tj. młodzieży, która podejmuje główny ciężar udźwignięcia nowych wyzwań wynikających ze zmieniających wymagań nie tylko dostosowawczych, ale i osiągania wyższych standardów konkurencji, rynku, pracy itd. Chodzi także o zmniejszenie dystansów Polaków wobec świata zachodniego w wielu dziedzinach, ale przede wszystkim kształtowaniu świadomości i jej składników, by mentalność Polaków nie odbiegała zbyt od mentalności Europejczyków.

Ważnym i istotnym jest prawidłowe zdiagnozowanie młodzieży studiującej w obszarze mentalności, by rzeczowo określić nasze polskie szanse rozwojowe w ramach Unii Europejskiej. Polska transformacja boryka się przecież ze świadomością społeczną kształtowaną w poprzednim ustroju. Ten bagaż jest także niebagatelny. Dostosowanie naszej